

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref.: 13/5790
Vår ref.: 13/8339-5
Saksbehandler: May Cecilie Lossius
Dato: 29.01.2014

Høring - Forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven

Vi viser til oversendt høringsutkast av 18.12.2013 om forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven.

Nedenfor følger noen kommentarer/innspill høringsutkastet:

- 1. Endre bestemmelsen om leksehjelp slik at kommunen/den private skolen selv kan bestemme på hvilke(t) trinn leksehjelpen skal gis.**

Leksehjelp er et tiltak som kan bidra til å utjevne sosial ulikhet og gi barn og unge økt mestrings- og selvfølelse og dermed større læringsutbytte og bedre psykisk helse. Det er helt klart at barns skolehverdag og helse i stor grad påvirker hverandre, og dette er noe helsestasjons- og skolehelsetjenesten stadig erfarer.

Erfaring viser at gevinsten ved godt helsefremmende og forebyggende arbeid er vesentlig sammenlignet med å sette inn ressurser på et senere tidspunkt.

Samhandlingsreformen og *Folkehelsemeldingen* vektlegger forebygging fremfor reparasjon. Det kan stilles spørsmål ved om det at **forslaget innebærer at ingen leksehjelptimer er forbeholdt 1. til 4. kan gjøre at innsatsen kommer for sent**, og at dette fører til at noen barn allerede før de får tilbud om leksehjelp har blitt hengende etter og at det ender med frafall i skolen.

Det er også viktig å være oppmerksom på viktigheten av arbeidet mot frafall i videregående opplæring. Elever som sliter med fag og motivasjon på ungdomstrinnet har et dårlig utgangspunkt for videregående opplæring. Det er på høyere trinn inkludert ungdomstrinnet mange foreldrene føler at de kommer til kort som leksehjelper for sine barn. **Det å forebygge frafall i videregående opplæring handler i høyeste grad også om å få hjelp til leksene på ungdomsskolen.**

Helsedirektoratet - Divisjon primærhelsetjenester

Avdeling minoritetshelse og rehabilitering
May Cecilie Lossius, tlf.: 24163138

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050
Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

2. Oppheve plikten kommuner og private skoler med rett til statstilskudd i dag har til å gi elevene gratis frukt og grønt.

Opphevelsen av plikten til gratis frukt og grønt er etter Helsedirektoratets mening et stort tilbakeskritt for folkehelsearbeidet. NCD strategien har som et mål å bedre kostvanene med tanke på reduksjon av hjertekarsykdommer, diabetes og kreft. Et annet mål er å redusere sosial ulikhet i helse som i stor grad også gjenspeiles i at de med størst risiko for ikke-smittsomme kroniske sykdommer er overrepresentert i de lavere sosioøkonomiske klassene. Barn og ungdom er en sentral målgruppe for folkehelsearbeidet fordi mye av grunnlaget for senere helse og helsevaner legges tidlig i livsløpet.

Undersøkelser Helsedirektoratet har vært med på har vist at gratis frukt og grønt i skolen har vært spesielt viktig for barn med foreldre med lav inntekt og utdanning. Frukt og grønt på skolen kan også være særlig viktig for de barn som ikke har spist frokost, som ikke har med matpakke eller som ikke får frukt og grønt hjemme. Erfaring viser at satsing på gode måltider i skolen har positiv effekt på elevenes konsentrasjon og læringsutbytte. Det uttales i *Folkehelsemeldingen* at det er en «langsiktig ambisjon å utvide ordningen med gratis frukt og grønt til alle elever i grunnskolen».

Undersøkelsene har vist at i områder der man har hatt abonnementsordninger med foreldrebetaling for frukt og grønt har de med lavest inntekt vært blant de som ikke har deltatt. Altså har de som trenger det mest falt utenfor ordningen. Undersøkelsene har også vist at der hvor man har hatt gratis frukt og grønt i skolen, så har også forbruket av frukt og grønt i hjemmene økt. Det virker som om barnas vaner med spising av frukt og grønt i skolen øker foreldrenes forbruk av frukt og grønt. Tilgjengelighet er en viktig faktor for inntak. I *Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen 2007-2011* påpekes det at det er særlig viktig å legge til rette for at barn og ungdom kan ha et variert og sunt kosthold, fordi de kostvanene man har som barn og unge legger grunnlaget for kostvanene senere i livet. Det er ca. 70 % av befolkningen som er overvektige (BMI over 25) og ca. 20 % har alvorlig overvekt (BMI over 30). Bare omlag 20 % av befolkningen spiser de anbefalte 5 om dagen av frukt og grønt. Helsedirektoratet mener derfor at gratis frukt og grønt er et tiltak som gir betydelig helsegevinster i forhold til kostnaden og at det er et tiltak som også bidrar til reduksjon av sosial ulikhet i helse. Det bør derfor vurderes som et tiltak som kan støttes av øremerkede midler.

Om kommunene skal kunne gjøre selvstendige vurderinger, må de vite noe om inntak av frukt og grønt i befolkningen i egen kommune og mulige virksomme tiltak. Det kan stilles spørsmål ved om beslutningstakerne i kommunene har kjennskap til disse forholdene. Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet kan veilede kommunene, men Helsedirektoratet vurderer det likevel lik at det er viktig at ordningen med frukt og grønt til 7. til 10. trinn bør opprettholdes.

3. Rett til grunnskoleopplæring og videregående opplæring for ungdom over opplæringspliktige alder som er under 18 år, og som søker oppholdstillatelse

Barn av asylsøkeres og enslige mindreårige asylsøkeres rettslige stilling i Norge, er blant annet regulert i barneloven og barnevernloven. Gjennom FNs barnekonvensjon, forplikter Norge seg til å sikre alle barn visse grunnleggende rettigheter. Dette innebærer blant annet at alle barn skal ha rett til de samme godene, at det skal tas hensyn til barnets beste, at alle barn har rett til et godt liv, til å utvikle seg og til å bli hørt og respektert. Ut fra et barnrettlig perspektiv er utdanning, deltakelse og medvirkning, rettigheter barn har etter FNs barnekonvensjon. FNs barnekonvensjon og de to tilleggsprotokollene er ratifisert i Norge. Med dette gjelder FNs barnekonvensjon som norsk lov, og konvensjonens bestemmelser skal ved motstrid gå foran bestemmelser i annen lovgivning. Det fremgår av art. 28 (retten til utdanning) at alle barn har rett til gratis og obligatorisk grunnutdanning. Etter barnekonvensjonen defineres alle under 18 år som barn.

Helsedirektoratet støtter dette forslaget fordi i Norge har barn rett til grunnskoleopplæring og videregående opplæring, og det antas at denne retten gjelder alle barn etter barnekonvensjonen.

4. Tilleggsmerknad

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten har en sentral funksjon i å fange opp tidlige signaler på mistriksel og utviklingsavvik. Et tett samarbeid mellom disse tjenestene og skolen er nødvendig for å kunne jobbe forebyggende på et tidlig stadium for å bedre elevenes oppvekstmiljø.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er en samarbeidspartner for skolen. Dette er presisert i forskrift av 3.april 2003 om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Eksempelvis fremkommer det av forskriftens § 2-3 at helsestasjons- og skolehelsetjenestens tilbud til barn om ungdom 0-20 år blant annet skal omfatte «samarbeid med skole om tiltak som fremmer psykososialt og fysisk lærings- og arbeidsmiljø for elever». Samarbeidet er ikke tilsvarende forankret i lov- eller forskriftsverk for skolene. *I stortingsmelding nr. 16 (2006-2007) Og ingen sto igjen...* står det følgende: "Departementet vil derfor vurdere endringer i opplæringsloven med forskrifter for å sikre at samarbeidet mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten får en sterkere forankring også fra skolens side".

Helsedirektoratet ser at denne endring ikke er foreslått i foreliggende høringsnotat, men ønsker allikevel å påpeke betydningen av at samarbeidet med helsestasjons- og skolehelsetjenesten også blir omtalt i skolens lov- eller forskriftsverk, og imøteser en ny henvendelse som omhandler dette tema.

Vennlig hilsen

Vegard Nore e.f.
seniorrådgiver

May Cecilie Lossius
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
Postmottak (Ekstern post til arkivet)

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Kunnskapsdepartementet		Postboks 8119 Dep	0032 OSLO